

การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11

นางสาวจิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

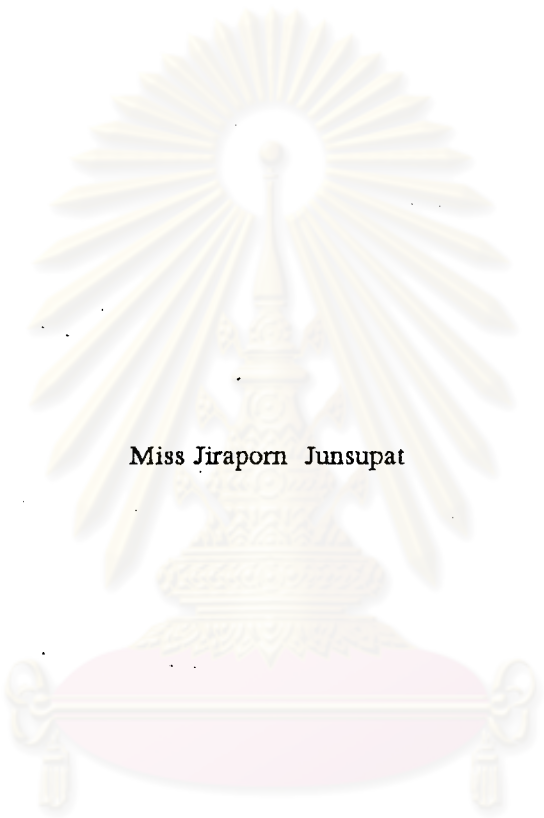
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-105-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1728997x

AN ANALYSIS OF THE ORGANIZATION STRUCTURE OF
EXTRA LARGE-SIZED SECONDARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
EDUCATIONAL REGION ELEVEN

Miss Jiraporn Junsupat

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Educational Administration

Department of Educational Administration

Graduate School

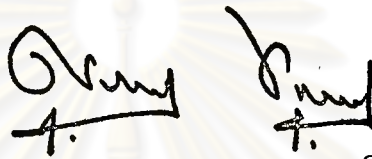
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-105-8

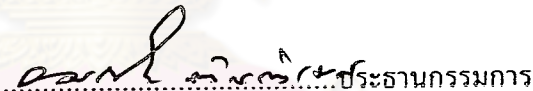
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11
โดย นางสาวจิราภรณ์ จันทรสุพัฒน์
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดุขฎีบัณฑิต

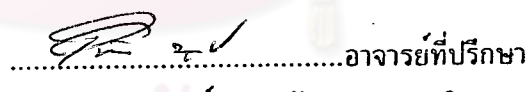

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

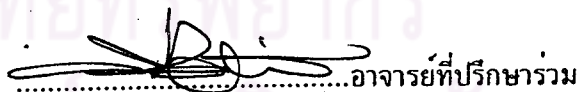
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

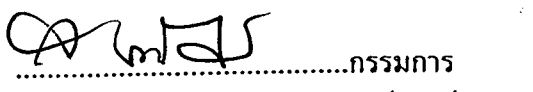
.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

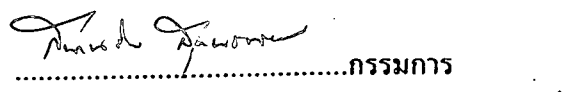
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทองอินทร์ วงศ์โสธร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุนทรทรัพย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิราภรณ์ จันทรสุพัฒน์ : การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 (AN ANALYSIS OF THE ORGRNIZATION STRUCTURE OF EXTRA LARGE-SIZED SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION EDUCATIONAL REGION ELEVEN)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ, อ.ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ : 250 หน้า. ISBN 974-636-105-8

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ในปัจจุบันตามสภาพที่เป็นจริงและวิเคราะห์โครงสร้างของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามแนวคิดโครงสร้างองค์การที่มีประสิทธิผลของ มินท์ซเบอร์ก

ผลการวิจัยพบว่า

1. โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 มีการแบ่งงานทั้งแนวตั้งและแนวนอนตามแนวมาตรฐานที่กรมสามัญศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2532 กำหนดไว้เป็นหลักสำคัญ โครงสร้างอำนาจการตัดสินใจตามแบบแผน มีลักษณะโน้มเอียงเป็นแบบรวมอำนาจ ในด้านการประสานงานหลักใช้ระบบคณะกรรมการ และใช้วิธีการประสานงานโดยตรงระหว่างผู้ปฏิบัติงาน
2. เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างตามแนวคิดของมินท์ซเบอร์กแล้ว โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงสร้างองค์การแบบระบบราชการกึ่งวิชาชีพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บริหารการศึกษา

สาขาวิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต 2

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 2

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม 2

#C441869 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD:

ORGANIZATION STRUCTURE / EXTRA LARGE-SIZED SECONDARY SCHOOL.
JIRAPORN JUNSUPAT : AN ANALYSIS OF THE ORGANIZATION
STRUCTURE OF EXTRA LARGE- SIZED SECONDARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENNERAL
EDUCATION EDUCATIONAL REGION ELEVEN. THESIS ADVISOR : ASSO.
PROF. UTHAI BOONPRASERT Ph.D. THESIS COADVISOR :
ASSIST. PROF. WEERAWAT UTAIRAT Ph.D. 250 pp.
ISBN 974-636-105-8

This study aimed at analysing the organization structure of the extra large-sized secondary schools under the jurisdiction of the department of general education educational region eleven. The Mintzberg's concept of an effective structuring was applied as a general frame for analysis.

Findings :

1. Organization structuring of the extra large-sized secondary schools conform with standard set by the Departmentation of General Education. The prime coordinating machanism are committee meeting an mutual adjustment
2. According to Mintzberg's effective structuring the organization of the extra large-sized secondary schools in this study tend to be professional bureaucracy organization.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และกำลังใจตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัยซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งและระลึกในพระคุณอยู่เสมอ อีกทั้งความกรุณาของคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ตันติเมธ รองศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ วงศ์โสธร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ ที่กรุณาชี้แนะประเด็นต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาให้มีความกระจ่างชัดยิ่งขึ้น รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง

ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนกำลังใจและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่านผู้อำนวยการ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ในโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย และคณะอาจารย์ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลายท่านซึ่งมีอาจะระบุชื่อได้ทั้งหมดในที่นี้ รวมทั้งการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัยส่งผลให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยประทับใจและซาบซึ้งในน้ำใจเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนดังกล่าวข้างต้น และท้ายที่สุดผู้วิจัยระลึกในพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งเป็นครูคนแรกและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้วิจัย คุณพี่ร่วมสายโลหิตทุกท่านที่มีจิตใจเอื้ออาทรและช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ ด้านเสมอมาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

จิราภรณ์ จันท์สุพัฒน์

15 พฤษภาคม 2540

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
ประโยชน์จากการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การ	11
โครงสร้างองค์การและการออกแบบ	12
องค์ประกอบของโครงสร้างองค์การตามแนวคิดของมินท์ซเบอร์ก	38
โรงเรียนมัธยมศึกษา	56
3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	73
การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	74
การเลือกหน่วยในการวิเคราะห์	76
แหล่งข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
การนำเสนอผลการวิเคราะห์และรายงานการวิจัย	79

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	80
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11 เป็นรายโรงเรียน	80
ตอนที่ 2 สรุปโครงสร้างขององค์การโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 11	155
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตการศึกษา 11 ตามแนวคิดของมินท์ซเบิร์ก	169
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบโครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตการศึกษา 11 กับโครงสร้างที่มีประสิทธิผลของมินท์ซเบิร์ก	174
5 สรุป อภิปรายผลและเสนอแนะ	179
สรุปผลการวิจัย	179
อภิปรายผลการวิจัย	180
ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้	183
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	183
รายการอ้างอิง	185
ภาคผนวก ก	192
ภาคผนวก ข	204
ภาคผนวก ค	210
ประวัติผู้เขียน	235

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโรงเรียนและโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขต การศึกษา 11 แยกตามจังหวัด	4
ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์กับการออกแบบโครงสร้างองค์การ	36
ตารางที่ 3 แสดงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการออกแบบ	45
ตารางที่ 4 แสดงลักษณะองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างองค์การที่มีประสิทธิผลตามแนวคิด ของมินท์เชเบอร์ก	52
ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนของการเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในเขตการศึกษา 11	77
ตารางที่ 6 แสดงการแบ่งงานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 12 โรงเรียน	159
ตารางที่ 7 แสดงลักษณะที่สอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงสร้างองค์การของโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	175

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงโครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	71
แผนภูมิที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์โครงสร้างองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11	74
แผนภูมิที่ 3 แสดงสายการบริหารงานโรงเรียนสุรนารีวิทยา	84
แผนภูมิที่ 4 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์	92
แผนภูมิที่ 5 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์	98
แผนภูมิที่ 6 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนปึกธงชัยประชานิรมิต	106
แผนภูมิที่ 7 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนพิมายวิทยา	118
แผนภูมิที่ 8 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนเมืองคง	121
แผนภูมิที่ 9 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล	128
แผนภูมิที่ 10 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนภูเขียว	133
แผนภูมิที่ 11 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม	138
แผนภูมิที่ 12 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนลำปลายมาศ	142
แผนภูมิที่ 13 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนบุญเหลือสิรินธร	146
แผนภูมิที่ 14 แสดงแผนภูมิการบริหารงานโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย	152

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แสดงส่วนประกอบหลักขององค์การตามแนวคิดของมินท์ซเบอร์ก	169
แผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นบุคลากรและงานในส่วนประกอบหลัก	176
แผนภาพที่ 3 แสดงทางเดินของงานตามสายการบังคับบัญชา	171

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย